

Sygn. akt V KK 103/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Rafał Małarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **P. J.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 października 2016 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 13 sierpnia 2015 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 5 maja 2015 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Przed Sądem Rejonowym w L. zapadł w dniu 5 maja 2015 r. wyrok łączny,
którym połączono kary orzeczone wobec P. J. prawomocnymi wyrokami Sądów

Rejonowych: w L. z 28 sierpnia 2014 r. (karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat), w P. z 27 października 2014 r. (bezwzględna karę 4 miesięcy pozbawienia wolności) i w L. z 29 stycznia 2015 r. (karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat); jako karę łączną wymierzono skazanemu karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w P., po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015 r. apelacji obrońcy, utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego złożył obrońca, zarzucając rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 86 k.k. w zw. z art. 89 § 1b k.k. w zw. z art. 4 § 2 k.k., polegającą na tym, że Sąd Okręgowy w P. nie obniżył orzeczonej kary do wysokości najsurowszej kary możliwej do orzeczenia na podstawie ustawy obowiązującej w dacie orzekania, w sytuacji gdy najsurowszą karą możliwą do orzeczenia według ustawy obowiązującej w dacie wyrokowania drugoinstancyjnego była kara łączna roku i 7 miesięcy pozbawienia wolności, przy uwzględnieniu, iż dwie podlegające łączeniu kary były karami pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. W konsekwencji autor kasacji zażądał uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy właściwemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w P. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Obecny na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej zaprezentował stanowisko odmienne, domagając się uwzględnienia kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, choć uwagi skarżącego uszła regulacja prawna, która dla rozstrzygnięcia sprawy na etapie kasacyjnym miała kluczowe znaczenie.

W pierwszym rzędzie należało przyznać rację skarżącemu, gdy stwierdził, że ustawą nowelizacyjną z 20 lutego 2015 r. (Dz. U. poz. 396), która obowiązuje od 1 lipca 2015 r., wprowadzono nieznana dotychczas zasadę „przeliczania” kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania w wypadku wymierzenia na jej

podstawie kary łącznej o charakterze bezwzględny. Art. 89 § 1b k.k. przesądza, że w takiej sytuacji, orzekając karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, przyjmuje się, iż miesiąc kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania równa się 15 dniom kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Instrument przewidziany w wymienionym wyżej przepisie służyć ma ograniczeniu dolegliwości kary łącznej pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny na poziomie górnej granicy; wskazana w tym przepisie dyrektywa redukuje wszak wynik sumowania kar podlegających łączeniu.

Z kolei trafnie w prokuratorskiej odpowiedzi na kasację zauważono, że w art. 19 ust. 1 ustawy z 20 lutego 2015 r. określono w specyficzny sposób zasady intertemporalne w zakresie nowych unormowań dotyczących kary łącznej. Uznano, że przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego, w brzmieniu nadanym wskazaną nowelą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem 1 lipca 2015 r., chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po tej dacie. Wszystkie kary, które podlegały w niniejszej sprawie łączeniu, zostały orzeczone prawomocnie przed wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej z 20 lutego 2015 r. i siłą rzeczy należało uznać, że podstawą prawną pomniejszenia rezultatu sumowania kar jednostkowych wymierzonych P. J. nie mógł stać się art. 19 ust. 1 tej ustawy, który w realiach rozpoznawanej sprawy wykluczał stosowanie art. 4 § 1 k.k. i nakazywał orzekać według unormowań obowiązujących poprzednio (zob. post. SN z 13 listopada 2015 r., III KK 393/15).

Trudno jednak podzielić pogląd autora odpowiedzi na kasację, że *in concreto* nie powinna znaleźć zastosowania regulacja przewidziana w art. 19 ust. 2 ustawy nowelizującej z 20 lutego 2015 r. Co prawda literalne brzmienie tego przepisu stwarza wrażenie, że możliwość skorzystania z zawartego w nim dobrodziejstwa uwarunkowana jest wydaniem prawomocnego orzeczenia o karze łącznej przed dniem 1 lipca 2015 r., niemniej odwołując się do powszechnie znanej i akceptowanej reguły logiki prawniczej, a mianowicie wnioskowania *a fortiori* (chodzi tu o jego odmianę wyrażoną zwrotem: *argumentum a minori ad maius* – wnioskowanie z mniejszego na większe), wolno stwierdzić: jeżeli „przeliczenie”, o którym mowa w art. 89 § 1b k.k., odnosi się do prawomocnych wyroków łącznych

zapadłych przed 1 lipca 2015 r., to tym bardziej rozwiązanie to należy stosować przy wydawaniu wyroków łącznych po tej dacie. Odmienne podejście, zezwalające na nierówne traktowanie skazanych tylko w zależności od nierzadko przypadkowego zdarzenia, to jest daty procedowania w kwestii wyroku łącznego, pozostawałoby w ewidentnej kolizji z zasadami sprawiedliwości i słuszności. Trzeba silnie zaakcentować, że zaprezentowana wykładnia rozszerzająca, jako przyznająca uprawnienia, jest ze względu na zasadę *in dubio pro libertate* w pełni dopuszczalna. W żadnym razie nie może być uznana za *contra legem*.

Sumując: **Rozmiar kary łącznej pobawienia wolności o charakterze bezwzględny w wyroku łącznym wydanym po 1 lipca 2015 r., obejmującym co najmniej jedną karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania orzeczoną przed tą datą, powinien być – w myśl art. 19 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej z 20 lutego 2015 r. – kształtowany według reguły redukcyjnej określonej w art. 89 § 1b k.k.**

Na koniec celowe wydaje się zauważanie, że w niniejszej sprawie nie wchodziło w grę zastosowanie art. 4 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r.), bowiem w przepisie tym chodzi wyłącznie o zagrożenie przewidziane w sankcji przepisu określającego dany typ przestępstwa.

Dlatego Sąd Najwyższy uwzględnił kasację i wydał wyrok o charakterze kasatoryjnym (art. 537 § 2 k.p.k.). Wskazówki interpretacyjne co do stosowanych w sprawie norm prawnych będą dla Sądu odwoławczego w ponownym postępowaniu apelacyjnym wiążące (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).